

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 9 februari 1926 kl. 3 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckt motion angående krigsväsendets fullständiga avrustning såsom mål för Nationernas förbund m. m.

I en inom första kammaren väckt, till konstitutionsutskottet hänvisad motion, nr 103, hemställer herr *Lindhagen*, »att riksdagen ville hos regeringen begära initiativ till att akten om Nationernas förbund må genom behörigt beslut undergå följande ändringar, nämligen

1) att, i stället för den i artikel 8 förordade begränsningen av de nationella rustningarna, klart uttalas, att förbundets mål är krigsväsendets fullständiga avrustning samt att i övrigt i akten tydligt framhållits befogenheten och värdet av enskilda medlemmars avrustning, såsom en förebild och förberedelse av den allmänna avrustningen;

2) att bestämmelserna i artiklarna 10 och 16 om exekutiva maktmedel, de s. k. ekonomiska och militära sanktionerna utgå ur akten;

3) att i akten införes bestämmelse därom, att nationernas självbestämmanderätt i olika världsdelar icke får, såsom skett i akten och i Genèveprotokollet, betraktas såsom en inre angelägenhet för den härskande staten, utan måste vara en internationell rättsfråga.»

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottets yttrande.

De i förevarande motion framställda spörsmålen beträffande svenskt initiativ till ändringar i akten om Nationernas förbund hava redan tidigare varit föremål för konstitutionsutskottets och riksdagens prövning genom av samma motionär väckta motioner vid 1924 och 1925 års riksdagar (motionerna nr 149 och 153, respektive nr 170). Utskottet, som tidigare avstyrkt ifrågavarande förslag (utskottets utlåtanden nr 11 vid 1924 och nr 8 vid 1925 års riksdag), har icke funnit skäl att ändra denna sin ståndpunkt.

Vad beträffar det under punkt 1) framställda yrkandet bör framhållas, att Sverige alltsedan sitt inträde i Nationernas förbund sökt medverka vid det arbete för universell och effektiv begränsning av de nationella rustningarna, varom förbundsaktens art. 8 talar. Detta arbete bör utan tvivel fullföljas, varemot ett svenskt initiativ, som direkt åsyftar allmän avrustning, i närvarande läge ej bör ifrågakomma. Särskilt vill utskottet betona, att denna fråga icke lär kunna lösas annorledes än i samband med skapande av garantier

för de till förbundet anslutna staternas trygghet, ett spörsmål, som i motionen icke beröres.

I fråga om yrkandet under punkt 2), enligt vilket bestämmelserna om s. k. militära och ekonomiska sanktioner borde utgå ur förbundsakten, bör erinras om att man från svensk sida sökt möjliggöra, att de förpliktelser, som enligt ifrågavarande bestämmelser åligga förbundets medlemmar, icke må bliva mera betungande än som kan anses skäligt med hänsyn till den trygghet, som genom förbundet beredes. Att helt borttaga dessa stadganden lär emellertid ej rimligtvis kunna komma i fråga; såvida förbundet överhuvud skall kunna verka för sina syften, måste vissa maktmedel stå detsamma till buds.

Vad slutligen beträffar det under punkt 3) anförda önskemålet synes detta vara alltför oklart och obestämt angivet för att kunna tjäna till utgångspunkt för praktiskt handlande.

Utskottet får alltså hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 9 februari 1926.

På konstitutionsutskottets vägnar:

K. VON GEIJER.

Närvarande: Herrar von Geijer, Engberg,* Strömberg, Thulin, Adolf Dahl, Reuterskiöld, August Ljunggren, G. W. Hansson, Stendahl, N. J. F. Almkvist, Leander, Sävström, Vennerström, Gustafson i Kasenberg, Bäckström, K. A. Westman, Hallén,* Björkman i Norrköping, Sjöström och Forssell.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

1) av herr Reuterskiöld, som ansett motiveringen böra lyda:

De i förevarande — — — ståndpunkt. Då motionärens syften icke torde kunna vinnas genom formella ändringar i förbundsakten, hemställer utskottet,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

2) av herr Ljunggren mot motiveringen;

3) av herr Stendahl mot motiveringen.